# HE työperäistä hyväksikäyttöä koskevan lainsäädännön muuttamiseksi

HE 21/2026 vp

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

# Ehdotukset

- Esityksessä ehdotetaan, että
  1) Kiskonnantapaista työsyrjintää koskeva rikoslain säännös korvattaisiin uudella kiskontaa työelämässä koskevalla säännöksellä (rikoslain 47 luvun 3 a §),
  2) Uutena rikoksena säädettäisiin rangaistavaksi myös törkeä kiskonta työelämässä, josta tuomittaisiin 4 kk – 4 v vankeusrangaistus (rikoslain 48 luvun 3 b §),
  3) Oikeushenkilön rangaistusvastuu ulotettaisiin kiskontaan työelämässä ja törkeään kiskontaan työelämässä (rikoslain 47 luvun 9 §),
  4) Ehdotettaviin rikoksiin syyllistyminen mahdollistaisi sellaisenaan liiketoimintakieltoon määräämisen,
  5) Pakkokeinolakia muutettaisiin siten, että telekuuntelun mahdollistavien rikosten listaan lisättäisiin törkeä kiskonta työelämässä, ja
  6) Rikoslain muuttamisen johdosta tarvittavien muutosten tekemistä muuhun lainsäädäntöön.

# Tausta

- Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelma (s. 204) / Työperäisen hyväksikäytön vastainen toimenpideohjelma (nro 26):
  - Työntekijöiden hyväksikäytön estämiseksi kiristetään merkittävästi väärinkäytöksistä määrättäviä rangaistuksia ja tehostetaan valvontaa. Toteutetaan ainakin seuraavat uudistukset:
  - Korotetaan työelämässä tapahtuvan hyväksikäytön rangaistavuutta korvaamalla nykyinen kiskonnantapaista työsyrjintää koskeva pykälä **kiskonnalla työelämässä ja törkeällä kiskonnalla työelämässä**. Säädetään törkeän tekomuodon rangaistusminimiksi vankeusrangaistus. Muutetaan lainsäädäntöä niin, että edellä mainituista rikoksista voidaan rangaistuksen lisäksi määrätä tekijä **liiketoimintakieltoon**. Ulotetaan **oikeushenkilön rangaistusvastuu** kiskontaan ja törkeään kiskontaan työelämässä.

# Nykytila

- Rikosoikeudellinen sääntely koostuu nykyisellään useista eri säännöksistä.
  - Ihmiskauppana voivat tulla arvioitavaksi työperäisen hyväksikäytön jatkumon vakavimmat muodot, joten säännös ei kata ilmiötä kokonaisuudessaan.
  - Rikoslain 47 luvun mukaisten työrikosten tekomuotojen osalta rikoksena rangaistavaksi tulevaan työperäiseen hyväksikäyttöön liittyy vahvasti kielletyn syrjinnän elementti.
  - Kiskonnan tunnusmerkistössä ei myöskään mainita kiskonnantapaisen työsyrjinnän tapaan asianomistajan tietämättömyyttä hyväksikäytettävänä olosuhteena.
- Oikeushenkilön rangaistusvastuu soveltuu ainoastaan kiskonnantapaiseen työsyrjintään, ihmiskauppaan ja sen törkeään tekomuotoon.
- Liiketoimintakielto: liiketoimintaa, jossa rikolliseen menettelyyn on syyllistytty, on kokonaisuutena arvioiden pidettävä velkojien, sopimuskumppaneiden, julkisen talouden taikka terveen ja toimivan taloudellisen kilpailun kannalta vahingollisena.

# Ehdotukset

- Kiskonta työelämässä olisi erityissäännös suhteessa rikoslain 36 luvun 6 §:ssä tarkoitettuun kiskontaan.
  - Kiskonnasta poiketen ehdotettavassa rikossäännöksessä mainittaisiin uhrin tietämättömyys yhtenä hyväksikäytettävänä olosuhteena. Ei myöskään syrjintäedellytystä.
  - RL 47 luvun vakiintuneet määritelmät ja vastuun jakautumisen käytännöt.
  - Mm. työn ja palkan epäsuhta, kynnysrahat ja lisien maksamatta jättäminen. Keskeistä se, että tavalla tai toisella on liityntä palvelussuhteeseen (palvelussuhteen yhteydessä).
- Törkeä tekomuoto: vähimmäisrangaistuksena vankeutta.
- Oikeushenkilön rangaistusvastuu sekä liiketoimintakiellon poikkeuslista ulottuisi kumpaankin tekomuotoon.
- Pakkokeinolaki, hankintalait, rikosrekisterilaki, palkkaturvalaki, lakityövoimapalveluiden järjestämisestä sekä yhdenvertaisuuslaki.

# Esityksen pääasialliset vaikutukset

- Tavoitteena on selkeyttää työperäisen hyväksikäytön rangaistavuuden edellytyksiä sekä kiristää väärinkäytöksistä määrättäviä rangaistuksia hallitusohjelmakirjauksen mukaisesti.
- Oikeushyvien suojan vahvistaminen
  - Heikomman osapuolen suojeleminen kohtuuttomilta oikeustoimilta, omaisuuden suoja ja oikeus hankkia toimeentulo valitsemallaan työllä.
  - Tavoitteena on estää sopimatonta ja vahingollista liiketoimintaa siihen kohdistuvan luottamuksen ylläpitämiseksi sekä tasavertaisten kilpailumahdollisuuksien turvaamiseksi.
- Taloudelliset vaikutukset
  - Tutkintaviranomaisten resurssitarpeisiin ei arvioida kohdistuvan merkittäviä lisäyksiä.
  - Ehdottomia vankeusrangaistuksia 1–2 vuodessa: vankipaikkojen lisäystä vastaavat Risen kustannukset olisivat noin 120 000–240 000 euroa vuodesta 2028 alkaen.

# Kiitos!

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

www.oikeusministerio.fi | www.justitieministeriet.fi